

rızgari

1977

5 haziran «erken seçim » pratiğinin
kısa bir değerlendirmesi

ve

**«MAHALLİ SEÇİMLER»
ÜZERİNE**

RIZGARİ

Aylık, Politik ve Kültürel Dergi

Sahibi : Ruşen ARSLAN

Yazı İşleri Müdürü : Hatice YAŞAR

Yönetim yeri : İhtisapağa Sok. Mini Han No. : 6/8

Aksaray/İSTANBUL

1. Basım : Kasım 1977

TÜSTAV

RIZGARİ'NİN ÖZEL EKİDİR : 4

Şafak Matbaası — Ankara

(...) Kürdistan'da ince ince hesaplanması gereken, enine boyuna düşünülmesi ve değerlendirilmesi gereken devrimci bir siyasetin, ideolojik inşa sürecinin içinde bulunduğu durum, ilkeler üzerinde pazarlığa girilmemesini gerektirmektedir. Çok çetin bir süreçtir bu. Çok zor ve katlanılması fedakârlık, yiğitlik, disiplin isteyen, kendine egemen olmayı ve sağlam bir yapıyı isteyen, «tek ve eğilmez bir iradenin» yaratılması için ağır ve fakat kaçınılmaz görevlerin üstesinden gelinmesini gerektiren bir süreçtir. Bu mücadele sürecinin çok acı sonuçları olabilir, olmuştur da. Çok ağır yenilgilere uğranılabilir, uğrayabiliriz. Nilcelik olarak azalabiliriz. Ama kazanılan nitelik, yaratan ve başaracak olan niteliktir. Bu, unutulmamalıdır. (Metinden)

GİRİŞ:

Kürdistan'da, anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin ideolojisi inşa edilmektedir. **Süreç**, budur. Bu süreçte, ne duraksamanın, kararsızlığın ve ne de siyasi cambazlıkların, pragmatizmin, makavelist kaypaklığın, reformist önermelerin yeri yoktur. Sorun, stratejik olarak kadroları ve giderek kitleleri donatmak, duruyarı kılmaktır. Stratejik belirlemelerin tesbiti ve berraklaşması, elbette ki mücadele yönteminde taktikleri geliştirecek, onlara elastikiyet kazandıracaktır.

İdeolojik inşa eyleminde en çetin dönemlerden geçilmektedir. Bu çetin ve hassas geçit mevzilerinde kararlı olmak,

kalıcı kararlar almak ve uygulamak, kazanılan mevzilerde inatla direnmek, kavgayı asla bırakmadan; rehavet içine, «olmasa da olur» mantığı içine, «şimdilik bu kadarı yeter» mantığı içine girmemek gereklidir. Bu çetin ve amansız mücadelede bir an olsun saflardaki ders saatlerini bırakıp teneffüse çıkmak düşünülemez, düşünülmemelidir.

Süreç, devrimci ideoloji ile silahlanmak, uzun vadeli bir mücadelede; acımasız, dişediş bir biçimde sağlam direnme mevzilerini oluşturmak, duvarları sağlam temeller üzerine inşa etmek sürecidir. Bu süreç içinde, varolan şartların en iyi biçimde kullanılması ayrı bir şey, en iyi biçimde mücadeleye hazırlanmak — mutlaka kazanılması gereken bir mücadeleye hazırlanmak — ayrı bir şeydir. **Birincisi** kesin olarak **ikincisine** bağımlıdır yada bağımlı olmalıdır. Yani, var olan şartların değerlendirilmesi, var olan şartların ya-

rattığı imkânlardan en iyi biçimde yararlanmak, yeni yeni imkânlar yaratmak, mutlaka kazanılması gerekli bir mücadeleye hazırlanmaya bağımlıdır. **Birincisi** tek başına ele alındığı zaman, ya da **ikincisi birincisine** bağımlı kılındığı zaman, esas olarak revizyonizm sürece egemen olur ve bunu reformcular yaparlar. **Reformistler**, var olan ve buna dayanarak genişletilen imkânlardan kendi hayallerini borç alırlar. **Devrimciler** ise, bu iki yanın diyalektik bütünlüğü içinde, yani, en iyi biçimde mücadeleye hazırlanmanın, — mutlaka kazanılması gerekli mücadeleye hazırlanmanın — yılmaz savunucularıdır.

Biz bu süreçte sömürgeci ideolojiye, sömürgeci siyasete, ezen ulus milliyetçiliğinin tahrip ettiği değerlerle sakat bulunan icazetli «sol»a karşı asla taviz vermeyen, temel ilkeler üzerinde asla pazarlığa girişmeyen bir siyaseti savunuyoruz. Ve geçtiğimiz süreçte bu tavrın geçerli

tek doğru devrimci tavır olduğu üzerinde ısrar ediyoruz. Kürdistan'da ince ince hesaplanması gereken, enine boyuna düşünülmesi ve değerlendirilmesi gereken devrimci bir siyasetin, ideolojik inşa sürecinin içinde bulunduğu durum, ilkeler üzerinde pazarlığa girişilmemesini gerektirmektedir. Çok çetin bir süreçtir bu. Çok zor ve katlanılması fedakârlık, yiğitlik, disiplin isteyen, kendine egemen olmayı ve sağlam bir yapıyı isteyen, «tek ve eğilmez bir iradenin» yaratılması için ağır ve fakat kaçınılmaz görevlerin üstesinden gelinmesini gerektiren bir süreçtir. Bu mücadele sürecinin çok acı sonuçları olabilir, olmuştur da. Çok ağır yenilgilere uğranılabilir, uğrayabiliriz. Nicelik olarak azalabiliriz. Ama kazanılan nitelik, yaratan ve başaracak olan niteliktir. Bu, unutulmamalıdır.

Buradan çıkarak, çevremizde olup bitenlere karşı sağır mı olalım, gözlerimizi kapayalım mı denecek? İnsan eğer

maddi hayatın gerçekleri ile karşıkışıya ise; bu gerçekleri görüyor, duyuyor ve yaşıyorsa; o zaman, Kürt halkının anti — sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin; siyasi ve ideolojik çalışmalarına katılmak, ideolojik birliğin sağlanması için; her alanda, her birimde derin bir öfke ile ve fakat sarsılmaz bir inançla, kararlılıkla çalışmak gereğini de duyar. Kim ki, bu görevi sulandırır, kıyısından - köşesinden kıvırtıp geçer, — özgül sorunlarını evrensel mücadele sürecinin önüne koyarsa — o, yarın, halkın cephanesini düşmana satmaya hazırlanan kimsedir. O, devrime ihanet eder, uzlaşma ve teslimiyeti mücadeleye bulaştırır. Mazlum bir halkın, fakara emekçi Kürt halkının mücadelesi içinde olduğunu iddia edenler, takkelerini önlerine koyup düşünmek zorundadırlar. Hele anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadele dört bir yandan kuşatılmış, bir küfür ve iftira bombardımanı

altında tutulurken, mücadelemizin teorik-ideolojik yapısını oya gibi işlemek, siyasi çalışmamızı mücadelenin her alanına, her birimine götürmek; hareket halinde ve gelişen, gürbüzleşen, olgunlaşan düzeylere yükseltmek başlıbaşına bir önem taşımaktadır.

Sömürgeci devlet, içimizdeki işbirlikçileri, bütün organ ve kurumları ile saldırı halindedir. Küçük-burjuvazi (Kürt) kıvrıyor. Tökezliyor. Kavgadan kaçmak için sığındığı ufacık delikleri genişlete genişlete mücadelemizde, saflarımızda büyük gedikler açıyor. Mazlum Kürt halkı üzerinde zorbalık ve zulüm her gün daha da artmaktadır.

Her şey öylesine açık ki, görmemenin gerekçesi olamaz. Çünkü, olup biten her şey aynı zamanda yaşanmaktadır. Yenilen her dilim ekmekle beraber boğazları yırtırtı kendini duyurmaktadır. Görülmek

istenmeyen, gözardı edilmek istenen, maddi hayatın bizzat kendisidir.

Kitleler, bu süreçte, zorbalığa karşı, zulme karşı, soyguna, sömürüye karşı mücadele direnci ile donatılmalıdırlar.

5 HAZİRAN «ERKEN SEÇİM» PRATIĞİ ÜZERİNE

RIZGARİ'nin üçüncü sayısında «Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin «Seçim» Siyasetini tartıştık. Kürdistan için bir **gelavej** (yıldız) olan RIZGARİ'nin, diğer iki sayısında olduğu gibi, üçüncü sayısında tartışılarak ilkelere bağlanan tavrı da, yüzlerce yıllık kötürümlüğün karşısında devrimci mücadelenin bir yanını gün ışığına çıkaran, onu canlı kılan, maddi hayata müdahale sürecinde kullanılabilir hale getiren bir tavrın gün-demleşmesini beraberinde getirdi.

RIZGARİ 3'de tartışmalar, Osmanlılardan bu yana ve özellikle Cumhuriyet döneminde kurumlaşan ve şartsız - tercihsiz kabullenilen bir olgunun (TC parlamentosu ve buna bağlı olarak seçim olgusunun) ne kadar köksüz, ne kadar teslimiyetçi bir biçimde kabul edilerek sürdürüldüğünü de gün ışığına çıkardı. Aynı zamanda sömürge statüsünün pekişmesinde bu aracın fonksiyonlarını da teşhir etti. Bunun yanında, reformcu sol ile devrimci solu ayırıştıran, yurtsever-demokrat siyasal güçlerle, feodal - aşiretçi toplumsal kategorilere yuvalanan gerici toplumsal güçlerin tarihsel içiçeliğini de deşirfe eden, yurtsever-demokrat siyasal güçlerin arınmasını sağlayan oldukça dramatik gelişmeleri, parçalanmayı, bir anlamda ayırışmayı ve saflaşmayı sağladı. Yurtsever-demokrat siyasal güçlerin, kendilerine temel olarak aldıkları toplumsal kategoriler üzerinde feodal despotluğun ne kadar etkin olduğu-

nu ve yurtsever - demokrat siyasal güçlerin süreç içindeki kötürümleşmesinin kaçınılmaz olacağını gün ışığına çıkardı.

RIZGARI «seçim» sürecinde iki nolu açıklamasıyla Kürdistan'da sadece Muş «seçim» bölgesinde yurtsever-demokrat bir adayı destekleyeceğini açıkladı. Bunun nedenlerini belirledi.

Muş «seçim» bölgesindeki çalışma, esas olarak yurtsever - demokrat muhalefetin yönlendirilmesi ve anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelenin siyasal çalışmasını içeriyordu. Bu çalışma üç kategoride oldukça önemli verilerin günışığına çıkmasını, kitleler önünde teşhirini sağladı. **Birinci kategoride** militarist sömürge otoritesi ile Kürt halkı arasındaki çelişmenin en çirkin, en amansız yanı ile ortaya çıkarılması, kitlelerin deneye sınaya geçeceği kavramasındaki pratiğin, siyasal çalışmanın önemi ile ilgili.

«Seçim» öncesinden başlayan baskı ve terör; «seçim» süresince vali, jandarma komutanı, savcılar, kaymakamlar ve benzerlerinin köy köy dolaşarak propoganda yapımları, halkı baskı altına almaları, yer yer de santajlara başvurmalarına kadar vardı. 16 bağımsız adayın katıldığı «seçim»lerde, bu baskı ve tehditler sadece yurtsever-demokrat adayı hedef almaktaydı. Bağımsız yurtsever adayın oy alamaması için her türlü araç ve gereç devreye sokuldu. Köylerin helikopterlerle bombalanacağı, «seçim»den sonra komandonun köylere gireceği, köylerin boşaltılarak mecburi iskana tabi tutulacağı bizzat vali tarafından da her köyde, her zaman sık sık tekrarlandı. Rızgari'nin duvar ve yer yazıları sildirildi. Afişleri yırtıldı. Pulları kazıtıldı. Bazı unsurlar tutuklandılar, poliste işkence gördüler. Ailelere baskılar yapıldı. Analara babalara çağrılar yapıldı. Tehdit edildiler.

İkinci katagoride feodal despotluğun geleneksel önderlikten arta kalan uzlaşmacı, teslimiyetçi halk düşmanlarının sömürge otoritesi ile ne ölçüde işbirliği içinde buldukları teşhir edildi. Bunlardan gedikli parlamento ağası şeyhler «Komünistler Muş'u kurtarılmış bölge ilan ettiler» türünden ihbarlarına, «Muş köylerinde bir orduya yetecek kadar silah var» ihbarını da ekleyerek hıyanetin ne ölçüleceğine varacağını bizzat ispat ettiler. Her ne kadar Rızgari'nin «en gerici şeyh ve ağaların yanında yer aldığı» iddia edecek kadar bücürleşildi ise de, maddi olarak bu gerici şeyh ve ağaların gerçek yüzlerinin teşhiri gibi son derece somut bir olgu da «seçim» pratiğinin getirdiği ve kitlelerin kendi deneyleriyle sahip olabilecek kalıcı sonuçlardan bir oldu.

Üçüncü katagoride, salt teorik - ideolojik düzeyde sürdürülen siyasal karmaşanın pratik karşısında nasıl çaresiz kalaca-

ğı, teoriyi pratikle bütünleştirmenin kaçınılmazlığı, Muş «seçim» bölgesindeki çalışmalardan çıkarılan en değerli derslerden biri oldu. Maddi hayata müdahale sürecinin çetin şartları, mücadelenin hayati ihtiyaçları olan araç ve gereçlerin nasıl ve hangi yöntemle sağlanacağı bunların nasıl kullanılacağı, ne derece gerilerde kaldığı; öğrenci eylemleri ve sömürge metropolde konulan dar kapsamlı protesto eylemleri ile kitle çalışması arasında ki derin kopukluk görüldü. Değerlendirildi. Kitlelere sadece öğretmek değil onlardan öğrenmek gerçeği görüldü. Genel belirlemelerle, varsayımlarla, önermelerle sıkışılan dar boğazların, pratiğin enginliklerinde nasıl işlemez durumda oldukları görüldü. Lafazanlıkla kimselere söz hakkı tanımayan, kitlelerden yalıtılmış grupların pratik çalışmadan nasıl panik içinde kaçarak, sorunları pratikten kopartarak, lokallerde akademik tartışmalara çekme gayretlerinin

iflası günışığına çıktı. Sınıfların mevzilenmesi ve ittifaklar düzeyinde son derece titiz, fakat cesur olmanın gereği, her olguyu kendi diyalektiği içinde değerlendirmenin kaçınılmazlığı saptandı.

Toparlarsak, Muş «seçim» bölgesinde yapılan çalışmalar mücadelemizin en hassas, en önemli bir çok konusuna ışık tutucu son derece verimli bir süreç olarak geçirildi. «Seçim» sonrası Muş yöresine komando girdi. Aynı dönemde güvenoyu alamayan CHP hükümetinin İçişleri Bakanı Muş'ta kanun kaçaklarının arandığını ve silah araması yapıldığını ilan etmekten geri durmadı. «Komünistlerin Muş'u kurtarmış bölge ilan ettiğini ve Muş'ta bir orduya yetecek kadar silah bulunduğunu» ilhar eden Şeyh ise, AP saflarında parlamentoya girdi.

Bu arada Amerikan yetiştirmesi bir diplomat(!)'ın Muş'ta adım adım gezdiğini

ve yurtsever adaya oy vermenin getireceği «bela»ları ısrarla anlattığı da ilginç bir olay olarak «seçim» dosyasına bütün ayrıntıları ile alındı. Bu çalışmanın belgelerini, yurtsever-demokrat adayın bütün konuşmalarını; bildirgesini, afiş ve pullamasını, ilişkilerini; diğer adayların konuşmalarını, bildirilerini, ilişkilerini titizlikle izledik. Bunları ayrı bir çalışmada bütünü ile sunacağız. Bu çalışmanın mücadelemize getireceği yararlar sayılmayacak kadar çok. Aynı zamanda Kürdistan üzerinde homurdanan reformcu siyasetlerin, reaksiyoner akımların da seçim pratiğinden gereğinden çok ders almalarını vurgulayalım.

MAHALLİ (YEREL) «SEÇİMLERİN» KONUMU

Mahalli «seçim»ler Türkiye'de özel itibarıyla demokratik bir olgudur. Olgunun demokratik niteliği ifadesini, halkın, bazı yö-

neticilerini kendi oyu ile seçmesi, dolayısıyla yöneticilerin, atama (tayin) ile değil, halkın oyu ile işbaşına gelmesinde bulur.

Bu demokratik olgu iki temel faktör nedeni ile demokratik işlerliğe sahip değildir. **Birinci faktör**, siyasal iktidarın yasama erki marifetiyle yerel yönetim organları üzerinde yürüttüğü sulta, denetim ve bağımlılıktır. Yasama erki marifetiyle yürürlüğe sokulan yasalar, yerel yönetim organlarını, burjuva devletin tasarruflarına bağımlı kılarken, diğer yandan, hükümet yetkisini ele geçiren siyasal partinin, yerel yönetim organlarını kendi çıkarları doğrultusunda biçimlendirme, kendi çıkarlarına hizmet eder duruma getirme girişimleridir. Örneğin, yardım yapmama, görevden alma, kredi imkânlarını kullandırmama, araç ve gereçlerden yoksun bırakma bunlar arasında sayılabilir.

İkinci faktör, ise, halkın siyasal tercih-

lerinin, ideolojik tercihlerinin ekonomik bağımlılıktan ötürü henüz işlerlik kazanamamasıdır. Büyük yerleşme merkezlerinde, işçi sınıfının, küçük burjuvazinin v.b. tercihleri — olumsuz da olsa, kendi çıkarlarına ters de düşse — bir ölçüde kendi iradeleriyle belirleyici olurken, küçük yerleşme merkezlerinde ve bu arada Kürdistan'da geniş yığınların tercihleri kendi iradeleri doğrultusunda gerçekleşmemektedir. Kürdistan'da, bir yandan mütegalibe, eşraf, ağalık ve şeyhlik kurumunun tasallutu, diğer yandan da devletin direkt müdahalesi gizli oyla açık sayım esasına dayalı «seçim»in, sonuçlarını belirleyen otorite iradeler durumundadır. İstisna durumlar olmadığı gibi, kitlelerin bilinçli olarak sandık başlarına gittikleri ve bunların yer yer büyük boyutlara ulaştığı da bir gerçektir. Ne var ki, genel olarak sandıktan çıkan irade, halkın iradesi değil, egemen sınıfların iradesi olarak belirlenmektedir.

Bu iki faktör birbirine sıkışıkya bağlıdır. Birbirine eklentili, birbiri ile iç içe girmiş bir dizi faktörden de söz edilebilir. Somut olarak bu faktörler, burjuvazinin demokratik olguları muhtevasından boşaltarak işlemez hale getirdiği, demokratik olguları anti - demokratik yöntemlerle kendi çıkarları doğrultusunda biçimlendirdiği gerçeğinde ifadelerini bulurlar. Bu nedenle halkın kendi oyu ile kendi yöneticilerini seçmesi gibi niteliği itibariyle demokratik bir olgu, burjuva diktatörlüğünün (*) müdahaleleri, denetimi ve yöntemleri itibariyle ancak biçim olarak demokratik olma durumundadır.

(*) «Burjuva devlet biçimleri, son derece çeşitlidir, ama özlü hep aynıdır : Bütün bu devletler son çözümlemede, şu ya da bu biçimde, ama zorunlu olarak bir burjuva diktatörlüğüdür». (Lenin, Devlet ve Devrim, s. 41, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, 2. baskı, Eylül 1976.)

Halkın kendi oyu derken, bunun, egemen sınıfların iradeleri doğrultusunda ve egemen sınıfların şu ya da bu üyesi lehine kullanılan oylardan sözettiğimizi belirledik. Bunun yanında «seçim»lerden sonra işbaşına gelen bu seçilmiş yöneticiler, diğer «seçim» yılına kadar halkın denetimi ve kontrolünün dışına çıkarlar. Halk, kendi oy çokluğuyla bu yöneticileri görevlerinden alamaz. Bunlar üzerinde denetim fonksiyonlarını yerine getiremez. Bu da gene, demokratik bir olgunun bürokratik çemberlerle halktan tecritini getiren anti - demokratik bir burjuva devlet tasarrufudur.

Mahalli «seçim»lerin bir diğer özelliği — ki son derece önemlidir bu — mahalli seçimlerin siyasal iktidar düzeyinde bir mücadele olmamasıdır. «Mahalli seçim»ler ancak siyasal tercihlerin barometresi olarak değerlendirilebilir. Ki bu da genellikle belirleyici değildir. Özellikle Kürdistan'da, oylar partilere değil, kişilere verilir. Partiler,

aday adayları tarafından tamamen pragmatik (faydacı) bir mantıkla değerlendirilir. Her ne kadar, günümüzde bu olgu yer yer çatlamakta, parti tercihleri ön plana sıçrama istidadı taşımaktaysa da, bu h n z yerleşme merkezlerinin pek azı için geçerlilik kazanmıŐtır. Ote yandan, bir önceki «seçim»de diyelim ki AP'den «seçim»e giren bir aday, bir sonra ki «seçim»de CHP'den «seçim»e girebilmektedir. Kimi adaylar da «seçim bürokrasisinin-formalitelerinin karmaŐıklığı nedeni ile herhangi bir partiden «seçim»e girmeyi daha elve-riŐli bulmaktadırlar.

Bunlar Őüphesiz geçmiŐin deneylerine dayalı genel belirlemelerdir. Özel belirlemelere giriŐildiğinde, pek çok yerleşme merkezinde —  zellikle CHP/MHP ve MSP'nin —  zerinde ısrarlı olan, parti çıkarını koruyan geliŐmelerin olgunlaŐmaya baŐladığını tespit etmek mümkündür. Buna  rnekler de verilebilir. Esas olarak konumuz

bu olmadığı için, biz, sadece genel belirlemeleri vermekle yetiniyoruz.

KÜRDİSTAN'DA «MAHALLİ SEÇİMLER»İN KONUMU

«Mahalli seçimler»le iŐ başına getirilecek yöneticiler Őunlardır :

- Belediye BaŐkanı ve Belediye Encümeni,
- İl Daimi Encümeni,
- Mahalle Muhtarı ve İhtiyar Heyeti,
- Köy Muhtarı ve İhtiyar Heyeti.

«Genel seçim» lerde, TC. parlamentosu ile sömürge Kürdistan arasındaki uzlaŐmazlığı Rızgari 3'de tartıŐmıŐtık. Aynı sayıda «mahalli seçimler»le de ilgili kısa bir belirleme yapmıŐtık. Esas olarak, «mahalli seçim» mekanizması, burjuva devletin çıkarları doğrultusunda oluŐturulan, onun de-

netimi altında iş gören, ona bağımlı ve ona göre biçim alan bir mekanizmadır. Kürdistan'da da bu böyledir. Şu farkla ki, sömürge halk her gün sömürge otoritesi ile karşı karşıyadır. Ve bu süreç içinde mahalli (yerel) yönetim organları, sömürge halkın güncel sorunlarında olduğu kadar, genel sorunlarda da sömürgeci otorite ile hergün karşı karşıya gelen organlardır. Bu nedenle, «genel seçimler»de parlamento ağalarına karşı olan tavır, TC'nin yürürlükte olan parlamento sisteminin reddedilmesi kitleleri bu konuda duyarlı kılan, onları bilinçlendiren ve bu konuda iradeleri ile, maddi olarak eleştirici olmalarını sağlayan mücadele yöntemi, «mahalli seçimler»de, «mahalli yönetim organları»nın ele geçirilmesi için mücadeleye dönüşür.

Özcesi, «yerel yönetim organları»nın ele geçirilmesi anti-sömürgeci ulusal demokratik mücadelemizin hedeflerinden birisidir. Ve kendi sınırları içinde son derece

önemlidir.

— «Mahalli seçimlerin iş başına getireceği yöneticilerin, sömürgecilerin tasarruflarına karşı mücadele eden anti - sömürgeci devrimci muhalefetin sözcüleri olmaları,

— Bu tasarruflara karşı direnen, bu tasarrufların gerçek niteliklerini teşhir eden militanlardan oluşması» (Rızgari 3, s. 131), bu iki perspektifte kazanılan her mevzinin önemi açıktır.

«Bu organlarda, sömürgecilerin işbirlikçileri, kendi adamları, ajanları; sömürgeci siyaset ve ideolojinin gönüllü misyonerlerinin bulunması elbette ki, anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelemizin stratejik hedeflerinin tahrip edilmesinde, anti - sömürgeci potansiyelin çar - çur edilmesini, dejenere edilmesini daha da kolaylaştırır (Rızgari 3, s. 131).

Öte yandan, «mahalli seçimler» kitlelerle doğrudan doğruya, dolaysız bağ kurmanın en verimli sürecidir. Bu mücadelenin ürünlerini, kitleler somut olarak günlük hayatlarında görebilirler, algılayabilirler. Her somut olay karşısında kitlelerin muhalefeti eyleme dönüşebilir ve kitleler kendi varlığının, tercihlerinin, öz gücünün önemini daha berrak bir biçimde kavrayabilirler.» (Rızgari 3, s. 132)

«MAHALLİ SEÇİMLER»DE MC ve CHP

Kürdistan'da genel olarak sosyalistlerin aday göstermedikleri, anti - sömürgeci güçlerin ise örgütlü siyasal mücadele düzeyinde henüz sürece hakim olabilecek bir varlık göstermedikleri bu evrede, ilkesiz birliklerin, ehveni şer mantığının geçerli olduğu bir evrede, MC partileri ile CHP a-

rasında — özellikle küçük burjuva aydınları tarafından gündeme getirilen — tercih, «mahalli seçimler»de üzerinde en çok tartışılan, giderek tek seçenek halinde sunulan yapay bir olgudur. Olgunun yapaylığı, toplumun sosyo - ekonomik ve siyasal yapısı üzerinde sağlıklı değerlendirmeler yapılmaması, geçilen sürecin dayattığı görevlerin dışlanması, reformizmin devrimci muhalefet olarak ortaya sürülmesi ve dolayısıyla gerek siyasal ve gerekse ideolojik olarak cılız, tarihsel erk'ten yoksun, kendiliğindenciliğin kuyruğunda seyreden öncü kadroların çarpık yapılarından kaynaklanmaktadır.

CHP, bir çok küçük burjuva aydın için, reformizmle devrimci mücadeleyi birbirine karıştıran siyasi yoğunluklar için pragmatik (faydacı) bir mantıkla, makyavelist bir tutumla ele alınmakta ve değerlendirilmektedir. Rızgari 3'de CHP'nin, Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mü-

cadelesindeki yerini, bu mücadelenin ittifaklar perspektifi içinde olmadığını, mücadelemizin karşısında, düşman güçler safında yer aldığını tartıştık. CHP'nin ırkçı - şoven burjuva milliyetçiliğini, sömürgeci statünün pekişmesi doğrultusundaki programını, Kürt ulusunun ulusal varlığının reddi ve temel demokratik haklarının gasbedilmesi karşısında fanatik Kemalist saldırıganlığını — mümkün olan ölçüler içinde — sergiledik. Bu somut tahliller kabul edilmekle beraber, sorun esas olarak kavranmadı. CHP'nin burjuva partiler yelpazesinde liberal, ilerici, tutarsız da olsa anti - faşist olduğu ifade edilerek, CHP'ye karşı tavrın, «en gerici ağa ve şeyhlerin yanında yer almak» anlamına geldiğini, hatta bunun yapıldığını bile iddia edenler çıktı.

Elbette bunlar ciddi ve dürüst eleştiriler değil. Ama, sorunun kavranması son derece ciddidir. Burjuvazinin kendi aile kavgaları, burjuvazinin iç çelişmeleri, hiç

şüphe yok ki, en ince detaylarına kadar değerlendirilir. Devrimciler bu kavgalardan, bu çelişmelerden yararlanması gereken her türlü imkânı kullanırlar. Ama, düşman güçlerin kendi aralarındaki çelişkilerden yararlanmak ile, düşman bir güce karşı takınılacak tavır birbirinden oldukça farklı şeylerdir. Türkiye düzeyinde ve emekçi sınıf ve tabaklarla burjuvazi arasındaki çelişmede bu tutum ne kadar hassas ise, Kürt halkı ile sömürgeci devlet arasındaki çelişmede de o kadar hassastır. Sömürgeci devletin temel ve vazgeçilmez siyasetinin, sömürgeci ideolojinin katıksız birer temsilcisi durumunda bulunan burjuvazinin siyasi partilerinin tavrı, bu konuda (altını çizelim TC.'nin **Kürdistan** siyaseti konusunda) nüans farkları taşısa da, esas olarak aynıdır. Bu gerçek, burjuva partilerinin fanatik kanadı ile, «ilerici» kanadı arasında bir ayırım yapmayı gerektirmez mi? Elbette gerektirir. Zaman ve mekan şartlarında,

eşit düzeylerde ve ilkelere dayalı uzlaşmalarda, burjuva partileri arasındaki farklar elbette ki gözönüne alınır. Bu bir hesaplama değildir. Ve hesaplamanın şartları düşmanı düşman olduğu sürece ve düşmana saldırılarını sürdürdüğü sürece, ona karşı mücadelede acımasız olmayı gerektirir. Ancak, düşman, eşit şartlarda uzlaşma masasına oturuncaya kadar, asgari düzeyde ve fakat asla vazgeçilemez olan ilkeleri şartsız tercihsiz kabul ettiği sürece girdiği zaman, ona karşı tavır emekçilerin ve mazlum Kürt halkının yararına olan her platformda ve her somut olay karşısında, o somut olayın gerekleri gözönüne alınarak değerlendirilir.

Deniliyor ki, «ülke» zalim bir rejimin tehdidi altındadır. Bu rejimden kurtulmak için CHP desteklenmeli. Kürdistan'ın yıllardır nice zalim bir rejimin, nice acımasız, barbar bir rejimin bizatihi cenderesi içinde olduğu bilinmiyor mu? Biliniyor elbet-

te. Bu her iki olgu ancak bütünsellik içinde ele alınınca bir değer taşır. Olgunun bir yanını, bir diğer yanından kopararak, onu görmezden gelerek, kime karşı, nasıl bir mücadele verileceği, kitlelerin muhalefetini bilinçli direnmelere, eyleme dönüştürebilecek kararlı siyasi mücadele düzeyine nasıl sıçratılacağı gerçekten üzerinde durulması gereken ciddi bir sorundur. Kaldı ki bu sorular kendini dayatmıştır.

Konuya dönelim: «Mahalli seçimler»de MC partileri ile CHP arasında, Kürdistan'da CHP'ye ayrıcalık vererek, kitleleri CHP'ye oy vermeye çağırarak anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadele düzeyinde bir adım ileri atılamaz. CHP içinde mayalanan şövenizmi kırmak, anti-Kürt ideolojiyi kırmak, CHP desteklenerek değil, CHP'ye karşı mücadele edilerek sağlanabilir.

Kaldı ki CHP, 5 Haziran «genel seçimleri» sonrası düşebileceği en ağır hataların

içine — batmakta olan burjuva devletini kurtarmak için — düşmüştür. AP'ye koalisyon önerileri götürülmüş, MHP ile flört edilmiştir. Şimdi de, biçimi ne olursa olsun esas olarak bir burjuva diktatörlüğü olan egemen sınıfların devletini kurtarmak için kolları alabildiğine sıvamıştır.

Artık günlük olaylardan, basit zabıta vakalarından sayılmaya başlayan siyasi cinayetler, kitleler üzerinde acımasızca sürdürülen baskılar ve hele artan hayat pahalılığı ve gittikçe derinleşen yoksulluk karşısında CHP kurmayları bildirilerle mücadele etme, televizyonda MC'ye karşı «eleştiri» ler yöneltmekle yerinde çakılıp, devlet elden gidiyor, rejim tehlikede söylevleri vermektedirler. Bir yandan da, MC içindeki azınlık halk düşmanlarına, soygun ve sömürünün gardiyanlarına «elinizi vihdanınıza koyun da, düşünün ve de CHP'ye oy verin, iktidar olalım» çağrılarını yapmaktadır.

Sonuç olarak belirtelim ki, Rızgari 3'de uzunca üzerinde durduğumuz nitelikleri itibariyle CHP, bu günde aynı perspektifin —hatta daha da gerileyerek— içindedir. Rızgari 3'de belirlenen ilkeler «mahalli seçimler» sürecinde de, bütünü ile ve çok daha duyarlı bir biçimde savunulmalıdır. CHP'nin sömürgeci niteliği, burjuva şövenizmi katılmış, kurumlaşmış bir niteliktir. Bu nedenle CHP maddi hayatın müdahalesi ile eleştirilmelidir. Deyim yerindeyse, süreç kitlelerin eyleme dönüşen iradesinin, oyları ile maddeleşen eleştirilerinin gerçekleşme sürecidir. CHP'nin, CHP'ye rağmen desteklenmesi; içinde bulunduğumuz şartlar gereği CHP'nin desteklenmesi asla çözümleyici olmayan oportünist bir önermedir. CHP ancak, maddi hayatın acımasız eleştirisi ile karşı karşıya bırakılmalıdır. Kitlelerin gerçek özlem ve çıkarlarının ifadesi olan siyasal ve ideolojik tercihlerin gerçeği ile,

bu önünde durulamaz olan ve çözümünü mutlaka beraberinde getirecek olan devrimci müdahale ile karşı karşıya bırakılmalıdır. «Halklara Özgürlük» diyenlerin «üzerine yüründüğünü, burunlarının yerlere sürüldüğünü, bundan dolayı da oylarının arttığını» belirten Ecevit'in, bir aylık güvenoyu alamayan hükümetinde, CHP'nin tutumunu protesto edip, bağımsız, «Halklara Özgürlük» diye diye sandığa oy atanların oylarıyla seçilen milletvekiline Bakanlık vermesi, esas olarak maddi hayatın gerçekleri karşısında entellektüel gevezeliklerin ne kadar geçersiz olduğunun en güzel örneği değil midir? Belirtilim ki, biz Mardin, Siirt vb. gibi yörelerde olduğu gibi reaksiyoner bağımsız adaylık statüsüne tamamen karşıyız. Bu tür yöntemlere kesin olarak karşıyız. Bu tür yöntemlerin, esas olarak anti - sömürgeci potansiyeli çar - çur eden yöntemler olduğunu; anti - sömürgeci potansiyele dev-

rimci dinamizm yerine reformizmi aşılacağını ve anti - sömürgeci potansiyelin güncel gerilimlerle deşarş edilmesinin, kitleleri rehavete (gevşekliğe), geçici tatminlere alıştırdığını ısrarla vurgular ve bunlara karşı mücadele ederiz.

Konu bu değil. Konu, eleştirinin maddi bir olgu haline gelmesidir. Kitlelerin oylarında ifadesini bulan iradelerinin bilinçle donatılması, siyasal ve ideolojik tercih sahibi kılınmasıdır. Yoksa, Ecevit'in hükümetine, Demirel'in eski iş ve eylem arkadaşı, eski içişleri bakanı, o millet meclisi basan, sosyalistlerin nefes alıp verdiğini bile takip etmekle övünenlerin de güvenoyu verdiği bilinmektedir.

Bunun yanında Kürdistan'ın pek çok yerinde, postu CHP'ye serip «ilericilik», «devrimcilik» taslayan ve kendilerine aydın diyenlere sormak gerekir: Bu CHP tercihinin maddi nedenleri nedir? Ve en

önemlisi, Kürdistan'ın pek çok yerinde MHP'nin bile sağında yer alan iflah olmaz faşizm müritleri CHP'nin saflarında değiller midir? Bunların bir kısmı şimdi belediye başkanlıklarına aday değiller midir? Ve kitleler adına söz etme iddiasında olan pek çok aydın şu soruyu sormamakta mıdır: MHP'li bir faşist seçileceğine, CHP'li bir sömürgeci seçilsin!

Sormaktadırlar. Bunlara adıyla, sayısıyla ve geçmiş eylemleri ile pek çok isim verilebilir. Kürdistan'da CHP saflarında söz sahibi olup da şöven olmayan Kürt düşmanı olmayan kimseler parmakla sayılamayacak kadar azdır. Bu bir parmağın sayısını bile bulmayan kimseler ise legal solun reformist önermeleri ile ve bu önermelerin de sağını solunu kırarak Kürt halkının haklarını «savunur» görünmektedirler. Ve tabii bu işi saklı - gizli ve «ince», hayasız siyasi kombinezonlara sararak yapmaktadırlar. CHP'den gerçekten

bir şeyler uman, buna inanan, dürüst olarak halkının yanında mücadele ettiğine inanan taban birimleri, CHP yanlısı bilinçsiz kitleleri, elbette bu kaşarlanmış siyaset bezirganları ile özdeş tutmuyoruz. Onlar, uyarılmalı, onlara gerçekler bıkmadan, usanmadan anlatılmalıdır.

MC partilerine gelince, bu partiler zulmun, baskının, işkencenin gardiyanlığını üstlenen zindancıbaşlarıdır. Soygun ve yağmanın, sömürünün yeminli mücahitleridirler. Burjuvazinin değişik kanatlarının siyasi organizasyonları olan bu partilere karşı asla bağışlayıcı olmayan, acımasız bir mücadele verilmelidir, ki bu mücadele verilmektedir. Bu partilerin tepesinden tabanına kadar tüm organları halk düşmanları ile doludur. Ve onlar da yağma ve talan düzeyinde artık gerçek kimliklerini gizleyemeyecek kadar açığa çıkmaktadırlar. Görünen hedeftirler. Bu hedef de, var olan tüm güçlerle, tüm a-

raç ve gereçlerle döğölmektedir. Bu konuda spekulasyona yer yoktur.

Bölümü kapatırken şu noktayı vurgulayalım : günümüzde Kürdistan'da tek seçmenek anti - sömürgeci nitelikte, anti - feodal, anti - emperyalist, anti - faşist yurtsever-demokrat ve sosyalist bağımsız aday statüsüdür. Bu perspektifde duraksamaya, kararsızlığa yer yoktur. Statünün işlerlik kazanması için bütün cücumüle çalışmalıyız.

«MAHALLİ SEÇİMLER»DE TAVRIMIZ

Kürdistan'da «mahalli seçim» sürecinde titizlikle sahip çıkılması gereken ilkeleri şöyle formüle edebiliriz :

— Sömürgeci TC devletinin burjuva partileri «mahalli seçim» sürecinde de, Kürt halkının anti - sömürgeci ulusal demokratik mücadelesinin «seçim» siyasetinin ilkeleri çerçevesinde değerlendirilmelidir. Kürdistan'da sömürgecilere verilecek bir tek oy bile olmamalıdır. Sömürgecilere verilen her oy, hangi gerekçeye dayanırsa dayansın anti - sömürgeci mücadelemize sıkılacak olan bir mermi olarak değerlendirilmelidir.

— Sömürgecilerin saflarında yer alan adaylara asla oy verilmemelidir.

— Alanlarda «namuslu», «dürüst» gibi izafi (göreceli, bağılı olduğu nesne ile değişen) kavramlarla sıfatlandırılmış o-

lup, kitleler üzerinde manevi etkinliđi bulunan adaylar, sömürgeci burjuva partilerinin saflarında hiçbir zaman desteklenmemelidirler.

— Ehveni şer (kötünün iyisi) mantığı bir seçenek olarak ortaya sürülmemelidir.

— Yurtsever nitelikli, anti - faşist, anti - sömürgeci adaylar, emperyalizme, feodal gericiliğe karşı mücadele sürecinde bulunan adaylar BAĞIMSIZ ADAY olarak girmeli, bunlar, bu konuda ısrarla uyarılmalıdır.

— «Seçim» sürecinde ilkesiz birliklere, sakat, olumsuz sonuçlar doğuracağı belli ittifaklara girilmemelidir.

— Devrimciler, kendi adaylarının bulunmadığı yörelerde, anti - feodal, anti - sömürgeci adayları; faşizme ve emperyalizme karşı olan adayları ilkeli olarak, gerektiğinde **kitlelere açılma şartı ile proto-**

kollere bağlı olarak desteklemeli, bu destekleme elbette ki devrimci mücadelenin siyasal ideolojik çalışmaları için sonuna kadar kullanılmalı, değerlendirilmelidir.

— «Mahalli yönetim organları»nı ele geçirmek için her şey mübah görülmemeli, kötünün iyileri bir tercih haline getirilmemeli, kısa süreli ve geçici başarılar uğruna, hesabı mutlaka verilecek olan kombinezonlardan titizlikle kaçınılmalıdır.

— Yerel alanlarda, özgül olgular, istisnai olgular karşısında, sekte olunmaması, somut olayların somut tahliline dayalı taktikler geliştirilmelidir. Böyle durumlarda, genel ilkeler ışığında tavır belirlenmelidir.

— «Seçim» süreci, genel mücadele sürecine bağımlı olarak temelinde devrimci güçlerin birliğini esas almalıdır. Anti - sömürgeci siyasal ve toplumsal güçlerin ittifakını esas almalıdır. Anti - sömürgeci

tavir asgari bir ölçüdür. Bu ölçünün gerisinde seyreden siyasal güçler, kendilerine ne isim verirlerse versinler, onlarla ne bir birlikten, ne bir ittifaktan ve ne de destekten söz edilmemeli, bu konuda son derece titiz ve duyarlı olunmalıdır.

— Mücadelemizin temel hareket noktası ise elbette ki kapitalist köleliğe karşı mücadeledir. Sosyalist bir toplum için mücadeledir. Baskısız, sömürsüz bir toplum için, üretici güçlerin gelişmesine hiç bir engel koymayan bir toplum için mücadeledir. Bu nedenle mücadelemizin her taktik göstergesi bu temele bağımlı, bu temelden kaynaklanan yöntemlerle donatılmalıdır.

— Tekrar edelim ki Kürdistan'da tek ve doğru seçenek BAĞIMSIZ ADAY statüsüdür. Anti - sömürgeci iradenin maddeleşmesi bu statüde gerçekleşebilir. Gerçekleşmelidir. Anti-sömürgeci, dev-

rimci bağımsız adayların seçilmesi elbette önemsenmelidir. Ancak olgunun kendisi, seçilme gerçeğinden çok daha önemlidir. Bu bir tek oyda bile kendisini ortaya koyar. Bir tek oy bile siyasi protesto anlamı itibariyle, varlığını ve tercihini ortaya koyması itibariyle son derece önemli, son derece belirleyici fonksiyonlar taşır.

— Özellikle belediyeleri bir çöplük haline getiren, eş-dost hatırına miskin memurlar tekkesi haline getiren öneriler, kendilerini gizleyerek sosyalist terminoloji ile ortaya çıkıyorlar. «Madem faşistler şöyle şöyle yapıyor, biz de şu ya da bu siyasi parti saflarında şöyle şöyle yaparız. Hiç olmazsa iki arkadaş kendisine iş bulur», ve benzeri önermelere MC partileri karşısında alternatifler aramaktadırlar. Böylece esas olarak var olan ve yürürlükte olan düzenin nimetlerinden daha çok yararlanma eğilimi, bir eğilim olmaktan çıkarak bir ideoloji haline gelmektedir. Ve

her ideoloji gibi kendi diyalektiği içinde kendisini haklı çıkarmaktadır. İlerici nitelikleri gerici niteliklerle birbirine karıştırıp. sonuç olarak gerici niteliklerin gelişmesine hizmet eden bu tür güncel çıkarlarla kötürümleşmiş eğilimler acımasızca teşhir edilmeli, onlara karşı kesin ve kararlı olarak mücadele edilmelidir. Tıpkı halk düşmanlarına karşı verilen kıran kırana mücadele gibi. Haydutlar yolumuzu kesmişse, elbiselerimizi ve paramızı vererek kurtulmak için uzlaşma leninist bir ilkedir. Ne var ki, elbiselerimizi ve paralarımızı verdiğimiz halde kurtulamıyorsak, devrimci görev dövüşerek ölmeyi gerektirir.

Bu ilkenin altını defalarca çizelim. İlikeyi bir mücadele silahı haline getirelim. Güncel krizler, rehavet özlemleri, kaçaklık çözüm değildir. Yaşanan günler çetin-dir, acıdır.

SAFLARIMIZI SIKLAŞTIRALIM.

Fiati : 5. TL.